

PETR ŠESTÁK

KAM ČUMÍŠ, KRETÉNE! TADY MI NIKDY NEDÁŠ PŘEDNOST ZPRAVA. POČÍTÁM S TÍM A NEJEDU NAPLNO. STŘIHNEŠ TO TĚSNĚ PŘEDE MNOU, ALE UJEDEŠ JENOM DVACET METRŮ A MUSÍŠ ZASTAVIT V KOLONĚ. ŠLÁPNU DO PEDÁLU, BĚHEM PÁR SEKUND TĚ DOJEDU A KLOUBEM UKAZOVÁČKU TI ZAŤUKÁM NA OKÝNKO. DRŽÍŠ VOLANT, LEŽÉRNĚ POKLEPÁVÁŠ KŮŽI, KTEROU JE POŠITÝ, JE TI MEZI PADESÁTI A ŠEDESÁTI, PROŠEDLÉ VLASY, CHARISMATICKÝ TYP, JEDEŠ Z KANCELÁŘE DO VILY NA PŘEDMĚSTÍ, MOŽNÁ TI UVNITŘ HRAJE VÁŽNÁ HUDBA NEBO KLASICKÝ ROCK, ANI SE ZA MNOU NEOHLÉDNEŠ, DÍVÁŠ SE PŘÍMO PŘED SEBE, PŘIDÁVÁŠ PLYN, POUŠTÍŠ SPOJKU. S CELOU KOLONOU SE ALE POSUNEŠ JENOM O DVA METRY. ZNOVU TĚ DOJEDU, KLEPU NA OKNO, GESTIKULUJU, UKAZUJU PRAVOU RUKU, PŘEDNOST ZPRAVA! SNAŽÍM SE NEKŘIČET, ALE I KDYBYCH KŘIČEL, PŘES NEPRODYŠNÉ SKLO MĚ NEUSLYŠÍŠ. UVNITŘ MÁŠ PŘÍJEMNÉ KLIMA, V ZIMĚ V LÉTĚ SVÝCH DVAADVACET STUPŇŮ, LEHKÉ VRNĚNÍ MOTORU, UKLIDŇUJÍCÍ HUČENÍ VĚTRÁKU. ZABUŠÍM SILNĚJI, ALE TY CIVÍŠ JEN DOPŘEDU, BEZPEČNĚ VÍŠ, ŽE TVOJE SKLO VYDRŽÍ VÍC NEŽ MOJE PĚST. NEDÍVÁŠ SE NA MĚ NIKDY. ANI KDYŽ TI DORUČÍM JÍDLO AŽ KE DVEŘÍM. DÍVÁŠ SE NA PAPIROVOU TAŠKU S LOGEM PLATFORMY, VE KTERÉ TI HO PODÁVÁM. DÍVÁŠ SE NA ÚČET, NA PŘENOSNÝ PLATEBNÍ TERMINÁL, JESTLI ČÁSTKA SEDÍ. NIKDY NE NA MĚ. POMALU PUSTÍŠ SPOJKU A PŘIDÁŠ PLYN. MÁŠ SILNÝ MOTOR, KDYŽ AKCELERUJEŠ, Z VÝFUKU VYTEČE TROCHU KAPALINY. POZDĚJI JI DĚŠT SPLÁCHNE DO ŘEKY.

HOST

VYHOŘENÍ

© Petr Šesták, 2023
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2023
(ELEKTRONICKÉ VYDÁNÍ)
ISBN 978-80-275-1957-6 (PDF)
ISBN 978-80-275-1958-3 (EPUB)
ISBN 978-80-275-1959-0 (MOBIPOCKET)

**CHCEME OPĚVOVAT ČLOVĚKA
DRŽÍCÍHO VOLANT, JEHOŽ IDEÁLNÍ
TYČ PROCHÁZÍ ZEMÍ, ROVNĚŽ
VRŽENOU NA RYCHLOSTNÍ
OKRUH SVÉ OBĚŽNÉ DRÁHY.**

Filippo Tommaso Marinetti:
Futuristický manifest

**NEJZÁVIDĚNÍHODNĚJŠÍM
A NEJNÁKLADNĚJŠÍM PŘEDMĚTEM
BYLO AUTO, SYNONYUM
SVOBODY, NAPROSTÉHO
OVLÁDNUTÍ PROSTORU A SVÝM
ZPŮSOBEM I SVĚTA.**

Annie Ernauxová: *Roky*

**CARS PROVIDE FREEDOM TO GO
WHERE AND AS FAR AS WE PLEASE
AT OUR OWN WILL. THE ATTACK
ON CARS IS AN ATTACK ON
OUR PERSONAL FREEDOM AND
WILL TO TRAVEL. ALMOST ALL
AMERICANS DRIVE CARS AND WE'RE
BETTER OFF FOR IT. IT'S THE TYRANTS
AND FASCISTS THAT WANT TO LIMIT
AND CONTROL WHAT WE CAN DO.**

Eric R. Wilmot,
uživatel Facebooku

**ŽÁDNÁ POSELSTVÍ NEJSOU,
JSOU JENOM POSLOVÉ.**

Julio Cortázar: *Nebe, peklo, ráj*

ČÁST

PRVNÍ

Kdysi lidé ukazovali pánům mozolnaté ruce jako důkaz, že umí vzít za práci. Já bych ti mohl ukázat svoje pevná lýtka, kůži napnutou k prasknutí, naběhlé žíly. Fabriky v tomhle městě už nejsou, neživím se rukama, ale nohama. Dvanáct hodin denně dupu do pedálů, na zádech červenou nebo modrou nebo zelenou nebo černou kostku s logem Platformy, pro kterou jezdím.

Kam čumíš, kreténe!

Tady mi nikdy nedáš přednost zprava. Počítám s tím a nejezu naplno. Střihneš to těsně přede mnou, ale ujedeš jenom dvacet metrů a musíš zastavit v koloně. Šlápnu do pedálu, během pár sekund tě dojezu a kloubem ukazováčku ti zaťukám na okýnko. Držíš volant, ležérně poklepáváš kůži, kterou je pošitý, je ti mezi padesáti a šedesáti, prošedlé vlasy, charismatický typ, jedeš z kanceláře do vily na předměstí, možná ti uvnitř hraje vážná hudba nebo klasický rock, ani se za mnou neohlédneš, díváš se přímo před sebe, přidáváš plyn, pouštíš spojku. S celou kolonou se ale posuneš jenom o dva metry. Znovu tě dojezu, klepu na okno, gestikuluju, ukazuju pravou ruku, přednost zprava! Snažím se nekřičet, ale i kdybych křičel, přes neprodyšné sklo mě neuslyšíš. Uvnitř máš příjemné klima, v zimě v létě svých dvaadvacet stupňů, lehké vrnění motoru, uklidňující hučení větráku. Zabuším silněji, ale ty civíš jen dopředu, bezpečně víš, že tvoje sklo vydrží víc než moje pěst. Nedíváš

se na mě nikdy. Ani když ti doručím jídlo až ke dveřím. Díváš se na papírovou tašku s logem Platformy, ve které ti ho podávám. Díváš se na účet, na přenosný platební terminál, jestli částka sedí. Nikdy ne na mě. Pomalu pustíš spojku a přidáš plyn. Máš silný motor, když akceleruješ, z výfuku vyteče trochu kapaliny. Později ji déšť spláchne do řeky.

Kolo neodmyslitelně patřilo k mému dětství. Na dětství mi tehdy připadalo nejkrásnější to, že bylo dočasné. Každým dalším krokem jsem se stával dospělejším. Poprvé jsem to pocítil, když mi z dětského bicyklu odmontovali pomocná kolečka. Brzy jsem z něj vyrostl úplně a k narozeninám jsem dostal o dost větší. Měl vysoká řídítka a dlouhé sedlo, na kterém jsem mohl vozit kamarády. Se strýcem jsme ho u něj v garáži vyčistili a naolejovali. Pomohls mi drátkem připevnit na rám dřívko od nanuku tak, aby lehce lízalo špice. Trval jsem na tom a tys mi, strýčku, ihned porozuměl a pomrkávals na mě. Když jsem pyšně vyrazil na ulici, kolo drnčelo úplně jako motorka a já si na něm připadal tak strašně velký. Když ještě pár let trpělivě počkám, budu moct řídit opravdovou malou motorku! Ale to pořád ještě nebude ono, protože motorka má jenom dvě kola. Opravdu dospělý budu, až si udělám řidičák na auto, až budu mít čtyři kola a volant. Říkal jsem si, že to do té doby musím nějak vydržet. Jenomže pak se asi něco nepovedlo.

Jsem podnikatel, já a moje kolo, můj kapitál. Externě dodávám služby Platformě, pěkně na fakturu, sám svým pánem, sám svým kmánem. Umožňuje mi to svobodně pracovat i dvanáct hodin denně a nikdo mi neříká, kdy si mám vzít dovolenou. Dovolenu si můžu vzít kdykoli, kdy si ji můžu dovolit. Svoji firmu buduju na stabilních základech, na vypracovaných stehnech, na svalnatých lýtkách. Poptávka je vysoká a nemám nouzi o zakázky, jíst se ti musí, ale hýbat se ti nechce nebo nemáš na hýbání čas. Já nemám čas na nic jiného než na hýbání, každá minuta, kdy se nehýbu, mě stresuje, každou minutu, kdy se nehýbu, přicházím o kšeft a v hlavě mi šustí účty za nájem a energie. Jím v poklusu na ulici, abys ty mohl jíst v posedu ve svém kanclu, ve svém home officu, před svou obrazovkou, abys nemusel chodit do restaurace a zbytečně si jídlo vychutnávat a vést small talky s kolegy a personálem. Ale někdy si jídlo přece jen vychutnáš a vyškrabeš a vylížeš plastové a polystyrenové nádoby dočista, někdy máš kulturu a překydeš si to do vlastního keramického nádobí. Koše na odpadky se ti plní rychle, ale skoro vždycky třídíš, nebo dokonce hledíš na to, aby nádoby, ve kterých ti jídlo přivezu, byly kompostovatelné. Na jejich výrobu a přepravu se spotřebuje spousta energie a vody, ale to i na hovězí, na masíčko, co v nich často je, tak co už, pocit z toho máš lepší než z plastu, tak proč si za dobrý pocit nepřiplatit, za co jiného si taky dneska připlatit než za dobrý pocit, ty lovče, který neběhá za

jídlem, protože jídlo běhá za tebou. Platforma je tu pro tebe i pro mě, to jí vděčíme za zprostředkování našeho harmonického vztahu, udělá ti tu radost a ušetří ti čas, zbaví tě trochy nadbytečných peněz, které jsi v mezičase vydělal, a mně čas vezme a menší část z těch peněz mi dá. A všichni jsme spokojení. Mně možná ubývá sil, ale jenom trochu, ty zůstaneš přinejhorším stejný a Platforma roste. A o to nám všem přece jde.

Matně šedý land rover, na zadních dveřích nalepený státní znak, dvouocasý lev. Na SPZ máš napsáno PAN RAMBO, pod zadním nárazníkem dvě ohromné trubky, ze kterých při každém sešlápnutí plynu stoupá tmavý kouř. Popojíždím za tebou v koloně, snažím se moc nedýchat, ale nějak to nejde. Projíždím z obláčku do obláčku jako barokní andílek. Na nábřeží se kolem tebe nepropletu. Musel bych na chodník, ale tam se promenuje moc turistů. Než kličkovat mezi nimi bude rychlejší jet pomalu. Nábřeží je skvostné, projíždíme kolem starobylého mostu, nejslavnější historické památky města. Motají se nám tu do cesty lidé. Někteří nevydrží na přechodu k mostu čekat na zelenou, která jim skoro nikdy nenaskočí. A když už přece, tak jen na pár okamžiků. Chtěl by ses pořádně rozjet, ale cosi tě brzdí. Už se k tomu blížíme, jak se to dalšímu a dalšímu autu daří objet. Konečně je to přímo před námi, klapání koňského povozu, romantický kočár a v něm pohádkový pár turistů

uprostřed dopravní špičky. Tvůj land rover už je těsně za kočárem a těsně za tvým land rove-rem se v oblaku zalykám já. Ty necítíš přes filtry vzduchotechniky nic. Ale já ano. Ten nepatříčný odér se tu mísí se zplodinami tvého offroadu. Pach stájí a horkého dechu zvířete. A výkalů, které z něj zcela nekontrolovaně vypadávají do speciálního koženého vaku. Fuj! Řekne dáma jdoucí kolem po chodníku, nikdo už vůbec neví, co doopravdy smrdí. Motor tvého offroadu konečně pořádně zavrčí, kouř zavíří, automatická převodovka skočí na dvojku, spustíš blinkr a předjíždíš to zjevení. Neumím to tak rychle, ale napodobím tě. Objedu kočár a dostanu se na úroveň koní. Mají klapky na očích, svěšené hlavy, klušou. Nenechat se vyplašit periferním viděním, když se kolem blýskne lesklá kapota, příliš těsně, příliš rychle. I já jsem se naučil dívat jen metr před sebe, jen přes řídítko pod kolo, jen neklopýtnout, nenajet do kanálu, pokud má odněkud přijít rána, tak přijde, ale zatím nele-žím polámaný na asfaltu, na dlažbě, šlapu, čpím potem, občas si hlasitě odfrknu.

Jako malý kluk jsem znal spousty značek aut, byla to jediná věc, ve které jsem vynikal nad všemi vrstevníky. Když jsem jel poprvé na prázdniny do zahraničí, nezaujalo mě moře, ale všechny ty západácké modely. Naučil jsem se hromadu nových značek, nadšeně jsem o tom psal dětským písmem na pohlednici pro ba-bičku. Vždycky jsem se díval dovnitř na nejvyšší

hodnotu tachometru. Porovnával jsem maximální rychlost různých modelů. Čím rychlejší, tím lepší. Nikdy mě nenapadlo přemýšlet, kam bych tím autem rád jel, koho bych navštívil. Auto jsem nevnímal jako prostředek, ale jako hodnotu samu o sobě. Čím dražší, rychlejší, silnější, luxusnější, lesklejší auto, čím vyšší rychlost na tachometru, čím větší obsah motoru, čím tlustší výfuky, čím víc válců, čím širší pneumatiky, tím vyšší hodnota. Nejvyšší hodnota byl silný, dravý, a přitom luxusní a komfortní jaguár. Limuzína se sportovním espretem. To byla vrcholná meta. Snil jsem o tom, že jednou jaguára koupím mamince. Bylo potřeba být bohatý, abych mohl nejvyšší hodnotou splatit dluh za své narození, za svoji výchovu, za to, že tu jsem. Převedel jsem hodnotu sebe sama na hodnotu materiální. Ale ten dluh nikdy nesplatím. Na to nemám.

Uhni z cesty!

Jedeš těsně za mnou, cítím teplo motoru, jeho nedočkavost, touhu být vždy v čele pelotonu. Jenomže tady mě nemůžeš předjet. Za chvíli to nevydržíš a zatroubíš, někdy se naplno opřu do pedálů, co nejrychleji dojedu někam, kde na to konečně budeš moct šlápnout i ty, a trochu se mi uleví, trochu zvolním tempo, zbavím se pocitu ohrožení. Jindy se otáčím a ukazuju fakače, já sem patřím stejně jako ty, debile. Občas mám chuť zastavit, zatarasit bicyklem cestu a jít ti rozbít držku. Ale málokdy to udělám, jenom

na sebe přes plot štěkáme, jenom ten kyselý pocit nenávisť, který se nám rozlije po těle, a tu pachů cítíme ještě za hodinu, někdy po celý den. Pokaždé ti chci rozbít držku, ale vlastně to neudělám nikdy. Vědci zkoumali, jak mozek reaguje na nástroje, které člověk používá. Účastníci experimentu hodinu pracovali s jednoduchou mechanickou rukou určenou ke sbírání drobných odpadků. Po hodině měli odhadovat vzdálenost předmětů a posoudit, jestli na ně dosáhnou, nebo ne. Odhadovali vzdálenost mnohem hůř než před používáním prodloužené mechanické ruky, měli pocit, že dosáhnou dál, že jejich ruka je delší, než ve skutečnosti je. Nástroj se okamžitě napojil na mozek, který ho integroval, jako by byl součástí těla. Okamžitě přenastavil vnímání světa a podrídil ho nástroji. Tahle schopnost stojí u zrodu civilizace. Každý den používáš auto, stal ses autem. Auto chce pohyb, auto chce jet, chce jet, jak rychle jen může. Proto to trubení na cyklistu, na chodce, na pomalejší auta. Na chodníku bys přece nikomu nefuněl na záda a neřval, uhni! To netroubíš ty, to nechceš jet ty, ty nejsi bezohledný, to tvůj nástroj, který je tebou prorostlý a ty jsi prorostlý jím. Jsi jako Paco de Lucía, když hraje na kytaru, jenomže ty nejsi Paco de Lucía a nehraješ na kytaru, ty jedeš za cyklistou, spěcháš, protože tvůj nástroj spěchá, troubíš, protože tvůj nástroj umí troubit, troubíš jenom jedním tónem, ty troubo, protože sis vybral špatný nástroj. A pak někde vystoupíš, jdeš do kanceláře, tvořit hodnoty, budovat svět,

pracovat na lepších zítřcích, prosazovat ideje, kreslit urbanistické plány, stavět, dělat politiku. A protože jsi pořád ještě auto, buduješ svět aut, plánuješ města pro auta, děláš politiku pro auta.

Vozím ti jídlo často. Bydlíš ve čtvrti oblíbené mladými lidmi a uměleckou bohémou, ale tou, která rozhodně nemá hluboko do kapsy. V nejvyšším patře. Na dveřích máš samolepku EKO buňka Akademie. Zazvoním. Pootevřeš dveře, uvnitř hudba, hovory, občas je cítit tráva, řešíte budoucnost planety. Přebíráš ode mě tašky plné jídla ve spoustě obalů, samozřejmě kompostovatelných, platíš kartou, děkuješ, ale nepodíváš se na mě, nikdy se na mě nepodíváš. Nebo se na mě možná podíváš, dokonce se na mě vždycky usměješ, možná i proběhne nějaká zdvořilostní konverzace, předstíráš zájem, díváš se, usmíváš se na mě, ale vůbec mě nevidíš a usmíváš se, protože tvůj život je naplněný štěstím. Já se na tebe dívám a líbíš se mi, tvůj byt se mi líbí, líbí se mi, že máš tak často návštěvy, jsi tak oblíbená, ochutnal bych všechno to jídlo, co si vždycky objednáváš v těch nejvíc trendy podnicích s nejlepším hodnocením na Platformě. Je to obvykle trochu exotika, většinou Blízký východ, Středomoří, jihovýchodní Asie, Japonsko nebo nějaké moderní kombinace. Vždycky něco i pro vegetariány, a dokonce i pro vegany, ale maso taky. Jsi otevřená. Obvykle mi to nedá a ztratím trochu času, seběhnu dolů do přízemí, sednu si na schody a v aplikaci Platformy si čtu prezentaci

restaurací, u kterých sis objednala. Mají profi fotky, vypiplané logo, vtipné, hravé popisky a název. Kdybych měl na to objednat si jídlo, objednal bych si ho někde, kde si ho objednávaš ty. Platíš kartou, ale vždycky máš pro mě nachystanou minci. Zavíráš dveře. EKO buňka Akademie.

Jestlipak se na mě ještě pamatuješ? Bydlel jsi na stejné ulici, byla tam celá parta, pouliční gang. Každý měl nějaké vozítko, koloběžky, odrážedla, bicykly. Všichni měli dvě kola, jenom tys měl čtyři. Měls bohaté rodiče a malého šlapacího moskviče, plechová kapotáž, odrazky, čtyři kola, sedačka a volant. Rodiče mohli nechat děti prohánět se ve všech těch vozítkách po ulici, protože kromě tvého šlapacího moskviče a opravdického moskviče tvých rodičů už v naší čtvrti skoro žádná další auta nejezdila. Jasně že jsi to musel být ty, šéf gangu. Všichni k tobě přirozeně vzhlíželi, všichni se chtěli alespoň na chvíli svézt a ty jsi byl občas blahosklonný a na pár minut jsi někoho nechal. I mně jsi dovolil na chvíli si užít, jak skvělé to je, mít čtyři kola a volant, jak je to povznášející, rozpálit to v moskviči a opájet se závistivými pohledy ostatních. Dopřál jsi každému z party ten pocit, protože o to víc k tobě potom všichni vzhlíželi, o to silněji si uvědomovali neotřesitelnost tvé pozice, udržoval jsi v nich povědomí, jak je to strašně fajn, jezdit v moskviči, mít volant, dvě nápravy, čtyři kola, sedačku a volant. Všichni tě zbožňovali a taky ti záviděli. Ve skutečnosti tě za to

vůbec neměli rádi, občas si tajně představovali, jak letí kámen a tak trochu ti tříští lebku. Ale dokud jsi měl moskviče, každý si s tebou chtěl hrát, každý se chtěl hrát v tvojí přítomnosti. Myslím, že ti to došlo už tehdy, dokud máš moskviče, máš i kamarády, můžeš sám rozhodnout, kam se pojedete, co se bude dělat, kdo si s námi bude moct hrát a kdo musí z gangu ven, kdo bude policajt a kdo zloděj. Všichni tě poslouchali. Od té doby se nic nezměnilo, tvoje auto je teď větší, výkonnější, rychlejší, luxusnější, dospělejší. Dovoluje ti být právníkem, starostou, byznysmenem, exekutorem, manažerem, ředitelem. Vděčíš mu za mnohé, to ty víš, bez něj by tě nikdo neměl rád, nikdo by si s tebou nechtěl hrát, nikdo by se nechtěl hrát v tvojí přítomnosti, žena by tě opustila, kamarádi by tě nechali ležet rybakem v louži, kdepak, ty se ho nikdy nesmíš vzdát, toho svého moskviče, musíš mít pořád lepšího a většího moskviče, i kdybys měl jet přes mrtvolu. Kdybys o něj přišel, byl bys na tom ze všech nejhůř. Všichni by k tobě přestali vzhlížet a zůstala by jen nenávist. Když se neudržíš první, zůstaneš poslední. Skoro bych tě politoval. Tak šlápni na plyn, nikdy nepřibrzďuj, nikdy se neotáčej, jeď.

Jeď, sakra, jseš na hlavní!

Byla to tvoje největší myšlenka, výroba musí být nastavená tak, aby si každý z tvých dělníků mohl koupit alespoň to nejlevnější auto, které

montuje. Dopřát auta lidu ti zajistilo sociální smír nejméně na příštích sto let. Koupil sis dělníky tím, že jim prodal auto. Odosobněná a nezáživná práce se dělníkům vykonávala mnohem snáz, když na směnu přijeli fordkou a domů se v ní vraceli jako králové. Jejich dílčí úkon u pásu se na konci výrobního procesu proměnil v celistvý předmět svědčící o rostoucím blahobytu celé třídy. Ze začátku jsi pro dělníky dělal víc, stavěl jsi pro ně bydlení, školy, kina, zdravotní zařízení. O pár dekád později ti došlo, že se budeš mít líp, když se o ně postará stát. Nemůžeš přece dělat všechno sám. Prorostl jsi do mocenských státních struktur a ukázalo se, že to byl dobrý nápad. Státní školy ti začaly dělníky pěstovat. Občas je naučily i nějaké ty zbytečnosti, ale hlídal sis, aby v globálu školský systém vychovával tvoje zaměstnance, někdy technicky či manuálně zdatné, jindy dovedné ve vysedávání a vykonávání drobné administrativní práce nebo zase hravé a kreativní, kteří pak projektovali a chrlili nové výrobky a vymýšleli nové a nové způsoby, jak všechny přesvědčit, že si je nutně potřebují koupit. Stát se postaral o zdraví, sociální bydlení a často i kulturní vyžití. Tvoji dědicové už neměli skoro žádné starosti, když nepočítám dilemata při výběru vhodné jachty. Už nebylo třeba ani lobbovat za svět aut, protože masy pracujících v autech za něj lobbovaly samy. Měnila se infrastruktura, města se začala dělit na obytné, komerční a industriální zóny, mezi kterými se bez aut

téměř nedalo pohybovat. Civilizační samohyb — automobil, se dal do pohybu a tobě se dařilo. Později sice přišly různé ekonomické krize, ale stát, který už dříve přebral starosti o dělníka, se teď postaral i o tebe. Stačilo pohrozit propouštěním a vlády tě podržely. Stát se ukázal jako dobrý zprostředkovatel přesunu v budoucnu vydělaných peněz pracujících vrstev do aktuální přítomnosti tvé kapsy. Čím jsi byl bohatší, tím byl stát zadluženější. Náklady na výrobu se zvyšovaly, ceny energií, surovin, práce rostly, a aby si pracující lidé mohli dál dovolit auto, musel jsi najít nějaké země, kde je práce zatím levná, a postavit továrny tam. Jenomže přesun výroby do chudých zemí začal zvyšovat jejich životní úroveň, kdepak, už nestačila miska rýže na den, i oni si chtěli pořizovat auta a jejich práce se postupně zdražovala, a po pár dekádách jsi společně s nerostným bohatstvím téměř vytěžil levnou pracovní sílu na celém světě. Naštěstí přicházely nové a nové technologie, velkou část lidské práce začaly odvádět stroje. Lidem se musela vymyslet nová práce, protože pracovat se musí. Postavils jim spousty kanceláří a přesunul je tam. Kdo pracuje, nezlobí. Jiní se stali podnikateli a přesunuli se do služeb, kde si navzájem dopřávali drobné zbytečnosti, jako třeba donášku jídla až ke dveřím. A protože je potřeba lidi neustále koordinovat, zainvestoval jsi do vývoje různých platforem a tady se konečně potkáváme. Pracuju na tebe, abych mohl pracovat sám na sebe.

Pravidelně jsi mi, tatínku, kupoval katalog Svět aut. Každý rok přinášel nové modely, byly v něm skoro všechny existující značky, rozdělené podle zemí, kde se vyráběly. Dneska už nic takového není, žádná snaha o pestrost, originalitu, eleganci, znaménka původu. Výrobci aut je čím dál míň, velcí polykají malé, jednotlivé značky odlišují už jen kosmetické detaily, v útrobách jsou tytéž součástky, za vším stejné, jen naoko si konkurující koncerny, titíž akcionáři. Dnes patří celý svět aut jen pár lidem. Jako malý jsem ale prostřednictvím těch barevných stránek mohl cestovat. Měl jsem rád třeba britské vozy, ne ty nejluxusnější aristokratické limuzíny, Rolls-Royce, Bentley a podobně. Ale Jaguar nebo Aston Martin! Ta auta spojovala sportovního ducha se stylem a komfortem. Žádná namachrovanost jako italské sportáky, Ferrari nebo Lamborghini bylo jak onanie, když sešlápneš pedál, tak dostříkneš nejdál. Jižanská povaha, spousta humbuku, spousta hluku, lásky na první pohled, ale žádná hloubka, nic uvnitř, jenom vrčící, bublající prázdno. Něco jiného byla italská auta chudých. Vozy pro chudé Italové vždycky uměli, malá praktická auta, která se vejdou do úzkých uliček starobylých měst. Ale taky uměli třeba Alfu Romeo nebo Lanciu, nedokázal jsem nad nimi zlomit hůl, nad tím jejich hospodářským zázrakem. Nad španělskými Seaty klidně. Jediné, co uměli, bylo dát těm modelům kouzelná jména, Alhambra, Cordoba, Toledo, Sevilla. Snil jsem o exotice těch měst. Německá

auta mi přišla fér, pinktlích a vyrobená každému na míru. Audi pro vypatlané idioty a namaštěné frajery, Mercedes pro stárnoucí pány s upraveným knírkem, co si potřebují zvýšit sebevědomí a uchovat naději, že pro ně sex ještě úplně neskončil. Bayerische Motoren Werke někde mezi a nakonec Volkswagen jako wurst pro obyčejný lid. Švédská auta, extrémní praktičnost, spolehlivost, bezpečnost, podivně ošklivá auta, až na nich bylo cosi krásného. Francouzské automobily fascinovaly inovativními designy, technologickými slepými uličkami i podivuhodnými kontrasty. Rurální Renault 5 versus Fantomasův Citroën DS, nebo dokonce našlapaný a luxusní Citroën SM s motorem Maserati a progresivním designem. To je Francie, zemědělská krajina i krajina módy a luxusu, špičkových technologií, které moc nefungují. Skutečné země budoucnosti se technologicky tolik nepředváděly. Jen systematicky zlepšovaly krok za krokem komfort a efektivitu. Japonsko, minimalismus a prostě dokonalost v každém detailu. Stalo se někdy někomu, že by něco japonského nefungovalo? Korea, každý rok víc značek, každý rok nové modely. Stoupající sebevědomí. A pak celá kapitola amerických vozů. Máte nekonečně ropy a je tak levná. Máte velkou a silnou zemi, jste velcí a silní a máte velká a silná auta. Rusko. Základní materiály, základní suroviny, základy mechaniky, ozubené kolo, čep, ložisko... Uprostřed tajgy opravuješ motor kladivem. Stačil mi Svět aut a věděl jsem o celém světě všechno. Dokonce

i to, že v tom světě v podstatě není místo pro ženy. Nebo možná je, někde na sedačce spolujezdce.

Psychologové provedli experiment. Část dobrovolníků nechali projíždět městem v malém nenápadném city vozidle lidového typu a část v našlapaném BMW s černými skly. Ti, kteří měli tu smůlu a vylosovali si obyčejné praktické auto, dávali přednost lidem na přechodu, dodržovali rychlost, nevjížděli do pěších zón, neházeli myšky při předjíždění, zkrátka chovali se opatrně a ohleduplně k ostatním. Šťastnější dobrovolníci si užili jízdu v bavoráku. Chránění zatemněnými skly a mocnou karoserií, opojení bubláním silného motoru, v dokonalém splynutí se svým nástrojem stříhali to na přechodu před matkami s kočárkem, riskantně předjížděli nužáky v obyčejných autech, parkovali na blikačky na chodnicích. Čím větší, dražší, luxusnější, silnější auto máš, tím jsi bezohlednější. A bezohlednost ti dává určitou výhodu při získávání prostředků na ještě dražší, větší a luxusnější auto. Ty a tvoje auto jste spojené nádoby. Zahlédl jsi ho poprvé v reklamě, říkali, tenhle velký, drahý, nadupaný bourák jsme vyrobili exkluzivně pro tebe, právě ty jsi takový kretén, aby sis pořídil auto, které z tebe udělá ještě většího kreténa. Kup si ho a staň se konečně sám sebou. Hod' cyklistovi myšičku!

Ty krávo, to bylo o fous!

Civíš na mě z billboardů a plakátů politických stran, kterými je teď oblepené celé město, civíš na mě, odulý, bodrý, slizký, charismaticky prošedivělý, s upřímným úsměvem, tak důvěryhodný, nejraději bych ti svěřil peněženku, klíče od bytu i vlastní ženu a děti, kdybych je měl. Blíží se komunální volby a ty sis najednou vzpomněl, že sis ještě nezprivatizoval dost městských bytů, že sis ještě nenadělal dost mocných kamarádíčků, že tví kamarádíci ještě nezprivatizovali dost městských bytů, že ve svých kasinech ještě neroztočili dost rulet a automatů, že byste mohli mít ještě větší auta a větší bazény, zelenější trávníky a víc milenek, to všechno pro dobro občanů, pro dobro rezidentů, hlavně rezidentů, protože to jsou opravdu chudáci, musí tady žít v tom městě plném kasin, autostrád a pastí na turisty a levného piva a prochcaných zákoutí. Občas ztratím trochu času mezi dvěma zakázkami, mezi dvěma objednávkami, jídlo odsud, jídlo sem, a přečtu si tvůj program. Parkování pro auta rezidentů, lepší průjezdnost pro auta, samozřejmě rezidentů, levnější energie, hlavně benzin pro vaše auta, levnější parkování, víc parkování, lepší průjezdnost. A hlavně klid, rezidenti mají právo na klid. Klid a parkování, lepší průjezdnost a klid. Auta a klid. To se nevylučuje, protože auta přece hluk nedělají. To není hluk, to je šum, jako když bydlíte u řeky nebo v zálivu u moře, na větrné stráni. Jako vizi nabízíš voličům sám sebe, volte mě a třeba taky budete mít velké auto a kam ho zaparkovat a budete s ním

jezdit volně a svobodně, kam se vám zachce, prosvíštíte životem jako bourák starým městem. A když ne, tak můžete mít přece všichni alespoň radost z toho, že mně se to všechno podařilo! Zasloužil jsem si to, tvrdě jsem makal, a vy mi to přejete svými hlasy. Volte mě a budu za vás pánem. V bistro, kde čekám na vydání zásilky, si prohlížím tvůj leták a říkám si, copak to opravdu nestačilo, copak už jsi opravdu nezprivatizoval dost bytů, nenadělal si dost významných kamarádíčků, nedohodil jim dost bytů k privatizaci, copak už jsi dost všude neprojížděl a strašně tam neparkoval?

Tehdy jsem ještě nejezdil pro Platformu. Projížděl jsem krásný starý bicykl někdy z poloviny minulého století, který jsem dal dohromady, opískoval, nastříkal, nové ráfky, nový výplet, nové kožené sedlo, bylo na celém kole to nejdražší. Stála jsi v koloně a já jsem jaksi svobodně projížděl kolem, seděla jsi v kabrioletu vedle upraveného vousáče s tmavými brýlemi, řadil a vyřazoval jedničku, šaltpáka potažená kůží. Mezitím ti šmátral rukou po stehně. Cítil se dobře, všechny ty příjemné dotyky, jemná kůže na jeho volantu, jemná kůže na stehně jeho buchy, všechny ty exkluzivní součásti interiéru v jeho exkluzivním soukromém vlastnictví. Podívala ses na mě, trochu jsi mě litovala, trochu jsi mi záviděla. Taky bys chtěla takový krásný bicykl, zažít tu volnost, svézt se na něm a nemuset za to být nikomu vděčná a kouřit mu

péro, i když se ti zrovna moc nechce. Předjíždět všechny ty v koloně stojící majitele luxusních vozů. I ty můžeš zachránit svět, vézt se na kole a posmívat se buranům, co si kompenzují méněcennost luxusními auty. Jenomže pak si vlastně vzpomeneš, this is the man's world... You see, man made the cars to take us over the road... This is the man's, man's, man's world. But it wouldn't be nothing without a woman or a girl... V jeho mužském světě za volantem máš přece důležité místo, tolik tě potřebuje. Bez tebe by přece jeho svět aut nebyl ničím, on sám by byl jen malá nadržená nicka v kabrioletu. Nevím, jak to celé dopadlo. Šlápl jsem do pedálů a jel jsem dál a žádná žena se po mně od té doby neohlédla. Starý bicykl jsem uložil do sklepa, protože na takovém kole by se pro Platformu jezdit nedalo, hodilo se pro požitek z jízdy, radost ze života, možná by se hodilo do nějakého jiného města, kde se dá užívat jízdy a radovat se ze života, možná by se hodilo do nějakého jiného života, ve kterém si můžeš užívat jízdy a radovat se z toho, že jsi.

Vracím se domů v noci, z posledních sil vynesu kolo až nahoru do bytu, protože v domě není kde ho zaparkovat. Je tu klid, spolubydlící už spí, skoro se nevidáme, nemluvíme spolu. Společné máme jen to, že jsme příliš staří na studentský život, jsme single a máme nejisté příjmy. Jsem k smrti utahaný, ale často nemůžu usnout. Svaly jsou rozpumpované z celodenního

šlapání, srdce ještě buší v rytmu otáček pedálů, nervy mám pocuchané z adrenalinových jízd, večer musím být nejrychlejší, večer si můžu nejvíc vydělat. Rozsvítím lampičku a otevřu okno, dole šumí frekventovaná ulice, nemůže zůstat dole v přízemí, vlamuje se až ke mně do pokoje, nenechá mě na pokoji. Bezradně se přehrabuju v šuplíku psacího stolu, je v něm úplně všechno. Mezi účtenkami, dokumenty, nájemní smlouvou jsou poházené fotky. Z dětství jich mám jen pár, po rozvodu rodičů neměl nikdo čas mě fotografovat, pro mámu bylo nejspíš důležitější mě nějak uživit a ty jsi, tatínku, měl spousty starostí se svou novou mladou milenkou. Důkaz mojí tehdejší existence zprostředkoval fotograf, co chodil každý rok do školky. Vyberu jednu fotku, zavřu šuplík a zhrouťím se na matraci na zemi. Pod hlavu si dám peřinu, natočím lampičku a konečně si natáhnu bolavé nohy. Na snímku jsou mi tak čtyři, možná pět let. Samozřejmě, je to vrozené, ten zájem chlapců o technické věci a holčiček o péči o potomstvo. Proto jste celou třídu seřadili do fronty na fotografa, holčičkám jste dali do náruče panenku, klukům do klína velké plastové auto. Panenka, auťák, panenka, auťák, panenka... Na fotce sedím jak malý pyšný bůžek se svým atributem, osudem neodvratitelně předurčený k mechanizaci, k řízení. Řídit, vrcholná činnost zdravého a úspěšného muže. Rodit, vrcholná činnost zdravé a úspěšné ženy. Jin a jang, mechanizace a reprodukce. Vrchol řízení je řídit stroj určený k budování nebo

destrukci, bagr a tank. Vrchol rození je přivést na svět budoucího řidiče stroje určeného k budování nebo destrukci nebo budoucí matku dalšího budoucího řidiče stroje určeného k budování, zabíjení a destrukci. Tradiční rodina. Základ státu.

Projíždím úzkou jednosměrkou, rozpálený asfalt měkne pod koly bicyklu, po obou stranách parkuje nekonečná řada plechových strojů, ze kterých vyzařuje teplo. Vybetonované, vyasfaltované, vykachlíkované, teplem sálající město v nejsušším a nejteplejším létě za posledních pět set let. Necítím tvoje výfuky. Přebíjí je vůně kouře. Ve dvě stě kilometrů vzdáleném lese hoří. Voním, jako bych včera celý večer seděl u táboráku. Celé město voní, jako by včera celý večer sedělo u táboráku. Ty mezitím na pěti televizních kanálech vykládáš, jak je důležité ve městě sázet zeleň, protože klimatickou krizi je potřeba brát vážně. Přejíždíš z jednoho televizního studia do druhého ve svém černém klimatizovaném BMW, HEPA filtr ve tvé ventilaci nepustí dovnitř nic nečistého zvenku, tvoje bílá košile a sako nevoní, jako bys celý večer proseděl u ohýnku, zaparkuješ před studiem na místě, kde by mohl stát strom, kdyby to ovšem nebylo parkovací místo, a dál šíříš předvolební osvětu o zeleném městě. Jakýsi borec ve Vídni se snažil zburcovat spoluobčany a natočil video o tom, jak koupil starý ojetý automobil, zaplatil mu roční parkování, uřízl střechu, navezl do